ALLIANSSIN ASIANTUNTIJALAUSUNTO ARPAJAISLAIN MUUTTAMISESTA

Viite: HE 213/2018 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry:n jäsenenä on 130 nuorisojärjestöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt. Allianssi edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat.

Eduskunnan hallintovaliokunnalle,

Allianssi kiittää jaostoa mahdollisuudesta lausua ja toteaa pitävänsä esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n vaikutuksineen erittäin ongelmallisena. Heikosti valmisteltu esitys uhkaa merkittävästi nuorisoalan rahoitusta ja siten nuorten hyvinvoinnin edistämistä.

Kaikkien arvioiden mukaan esitys vähentäisi toteutuessaan tuntuvasti Veikkauksen pelituottoja, joilla rahoitetaan muun muassa nuorten hyväksi ja nuorten kanssa tehtävää työtä kolmannella sektorilla ja kunnissa. Nuorten syrjäytyminen on Suomen suurin ongelma, joka ratkaisee koko yhteiskunnan hyvinvoinnin. On selvää, että tästä työstä leikkaaminen pahentaa ongelmaa. On myös huomionarvoista, että mikäli nyt esitetty uudistus olisi toteutettu ennen Veikkauksen, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoton vuonna 2017 toteutettua fuusiota nykyiseksi Veikkaukseksi, olisi muutos koskenut ainoastaan Raha-automaattiyhdistyksen peliautomaatteja ja vaikuttanut siten ainoastaan sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitukseen. Nyt esitetty pelituottojen todennäköinen väheneminen asettaa jo muutenkin pienimpiin rahoituksensaajiin kuuluvan nuorisoalan heikoimpaan asemaan. Hyvinkin pienillä avustuksilla toimintaansa pyörittäville nuorisojärjestöille leikkaukset saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkauttamista. Samoin kuntien nuorisotyön valtionosuudet ovat jo nyt erittäin vähäisiä kunnan muihin sektoreihin verrattuna, eivätkä kestä enää leikkauksia.

Mikäli arpajaislain esitetty muutos etenee, on ensiarvoisen tärkeää varmistaa Veikkauksen edunsaajien rahoitus muilla keinoin, esimerkiksi laskemalla arpajaisveroprosenttia. Lisäksi arpajaislain muuttamisessa ja muissa politiikkatoimissa on keskeistä turvata Veikkauksen rahapelimonopolin säilyminen. Kyky ohjata suomalaisten rahapelaaminen laillisiin kanaviin on erittäin merkityksellistä sekä rahapelihaittojen hillitsemiseksi että edunsaajien rahoituksen varmistamiseksi. Etenkin digitaalisissa kanavissa pelaaminen kanavoituu tällä hetkellä kasvavissa määrin ulkomaisille yhtiöille.

Lain muuttamisen tavoite rahapelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava. Tavoitetta ei kuitenkaan voida saavuttaa ilman kattavaa

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
info@alli.fi, alli.fi

ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista, mikä tekee esitysluonnoksesta hätiköidyn ja harkitsemattoman. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, rahapelihaittojen jakautumisesta eri väestöryhmien kesken ja niiden kustannuksista yhteiskunnalle on hyvin vähän tietoa. Johdonmukaista ja vastuullista lainvalmistelua olisi, että ensin kartoitetaan perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, vasta sitten luodaan ratkaisut näiden ongelmien purkamiseksi. Nyt annetussa esitysluonnoksessa ehdotetaan siirtymistä suoraan järeisiin puuttumisen keinoihin, vaikkei vielä ole tietoa kevyempienkään keinojen vaikutuksesta.

Arpajaislain muutosprosessi ei ole edennyt hyvän lainvalmistelun periaatteiden mukaisesti. Valmistelussa ei ole lainkaan huomioitu avoimuutta, osallistavuutta, asiantuntijoiden riittävää kuulemista ja huolellista kokonaiskuvan muodostamista. Perusteettomasta kiireellisyydestä kertoo jo hankkeen aikataulu ja lausuntokierroksen sijoittuminen yleiselle lomakaudelle: hanke käynnistettiin 22.5., esitysluonnos lähetettiin lausunnoille 21.6. ja lausuntokierros päättyi 10.8. Näillä reunaehdoilla riittävä asiaan perehtyminen ja esimerkiksi kansalaisjärjestöjen keskeisiin toimintaperiaatteisiin kuuluva jäsenistön kuuleminen ja osallistaminen on tehty käytännössä mahdottomaksi. Tämä on erityisen kohtuutonta, kun esitys sisältää niin merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentämisestä.

Allianssi toivoo painokkaasti hallintovaliokunnan esittävän omassa mietinnössään, että

1) **lakia sovelletaan 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien.** Pidempi siirtymäaika olisi kaikille osapuolille kohtuullinen ja mahdollistaisi hallitun valmistautumisen muutokseen sekä Veikkauksen että edunsaajien osalta.
2) **lain muuttamisen yhteydessä turvataan yleishyödyllisten toimijoiden rahoitus.** Rahoitus turvataan ensisijaisesti arpajaisveroa laskemalla tai muilla toimilla.
3) **osana arpajaislain uudistusta käynnistetään laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa.** Nyt tehty esitys on jälleen yksi esimerkki siitä, ettei kansalaisjärjestöjen tarvitsemista taloudellisista toimintaedellytyksistä ja niiden lähteistä olla käyty keskustelua eikä niitä koskevaa lainsäädäntöä olla valmisteltu hallinnonalat ja sektorirajat ylittävänä kokonaisuutena.

Helsingissä 14.1.2018

Elisa Gebhard
Puheenjohtaja
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry

Lisätiedot: Anna Munsterhjelm, 040 5879514